

D • N
7/1 1949

Utrikesproblemet tillspetsas

De tre skandinaviska ländernas stats-, utrikes- och försvarsministrar har, enligt en officiell kommuniké, ägnat trettonhelgen åt diskussion om "förutsättningarna för ett försvarspolitiskt samarbete" mellan dessa stater. Skälet till dessa plötsligt anordnade överläggningar uppges inte. Det står emellertid utom tvivel att de — liksom sannolikt utrikesminister Langes uttalande i måndags — anordnats därför att frågan om samverkan väster ut hastigt aktualiserats för Norge och Danmark; dessa stater har mottagit meddelande om att de, om de så önskar, skall inbjudas att delta i de snart slutförda förhandlingarna om en Atlantpakt. Därmed har, något tidigare än man väntat, frågan om de tre ländernas ställning till varandra och till västern fått yttersta aktualitet.

Motiven för en allmän västsamverkan har här ofta framförts; alldeles särskilt har betonats att en dylik samverkan för Norges och Danmarks del, med Sverige stående utanför, medför utomordentliga risker både för Sverige och för förhållandet mellan de skandinaviska länderna. För dagen skall endast en vädjan riktas till den svenska statsledningen att icke motsätta sig norsk-danska förhandlingar med västern och att om möjligt också delta i dylika förhandlingar för Sveriges del. Om Sverige söker hindra Norge och Danmark att förhandla, ådrar vi oss ett oerhört ansvar; lyckas detta försök, blir följden att våra nordiska grannfolk drives att av hänsyn till Sverige föra en politik som av den politiska ledningen lika väl som av folket betraktas som

farlig för dessa länders fred och självständighet. Men det bästa vore att alla de tre länderna förklarade sig villiga till förhandlingar. Om Sverige deltar, kan bättre villkor rimligen väntas för hela statsgruppen än för Norge och Danmark ensamma. Om de villkor som uppställs skulle befinnas vara oantagliga — t. ex. om USA skulle begära full ömsesidighet eller upplåtande av baser i fredstid —, är det möjligt att senare träda tillbaka. Om åter garantier erbjuds i överensstämmelse med Vandenbergresolutionen, finns intet skäl för en fortsatt svensk isoleringspolitik.

Mot detta förslag kan riktas en anmärkning: förhandlingar av sådan beskaffenhet bör inte igångsättas med mindre man är säker på att vinna ett positivt resultat. Detta skäl har i princip en viss vikt, men det duger inte i detta fall. Ty Sverige har genom att inleda till Skandinavien begränsade överläggningar om samverkan i själva verket redan handlat stick i stäv mot den angivna principen. Vi har rent av förmått Norge och Danmark att gå med på dessa förhandlingar trots deras önskan att från början uppta även problemet om allmän västsamverkan till nordisk debatt. Att dessa på svensk önskan alltför snävt lagda förhandlingar misslyckats är nu klart — det kan tilläggas att det från början var klart och att Danmark och Norge genom att ändå gå med på dem bragt den nordiska samförståndstanken ett offer. Skall då Sverige inte kunna godta förhandlingar på en vidare bas och därmed söka att så länge som möjligt upprätthålla tanken på nordisk enhet?

Nedstytning genom information

15/1

Utrikesministern K. A. Wallenbergs specialitet ansågs av vänsterriksdagsmännen vara — skrev Torgny Segerstedt den 15 mars 1915 enligt Bengt Hildebrands intressanta meddelanden i Svensk Tidskrift — "att öppet omtala för dem alla hemligheter. Varav följden är den, att de alla traska omkring tysta som små familjegravar och icke våga öppna munnen av bara ansvarskänsla. Om de vet något, vet jag inte...". Skildringen passar rätt väl in också på dagens läge. Visserligen är det icke vår utrikesminister som sköter denna egenartade form av mörkläggning; han passar lika litet för privat som för officiell informationsverksamhet. Men tendensen till nedstytning är klar; en utrikesdebatt skall äga rum först efter de skandinaviska förhandlingarnas avslutande, och de ledande politikerna vill ha tyst om saken under remissdebatten — det är varken lätt eller roligt att utarbeta taktiskt dunkla formuleringar, och risken för att en del frispråkiga personer skall fordra klara upplysningar och klara ståndpunkter är oroande. Samma metoder som Wallenberg använde kommer också nu till heders. Meddelanden eller antydningar om hemligheter är en effektiv och angenäm munkavle; de som får veta eller tror sig få veta något hemligt blir på en gång tacksamma och bundna, ty deras möjlighet att

resonera fritt och naturligt begränsas.

"Om de vet något, vet jag inte..." Ja, det är en annan svårighet. Ofta vet inte ens de informerade om de vet något, dvs. om de upplysningar de fått är så väsentliga, fullständiga och objektiva att de innebär ett verkligt tillskott till den kunskap som står alla till buds. Den finaste hemlighetsfullheten kan rent av nöja sig med att tala om att det finns något hemligt. Många minns de politiker som verkade för det ryska kreditavtalet på hösten 1946 under diskreta antydningar om djupare statsskäl. De blev tysta, följsamma och ansvarstygda under bördan av en illusorisk insikt.

Utrikesnämnden har kallats en förgylld rättfälla på grund av att dess ledamöter genom sekretessen blir beroende av regeringen. Den har bidragit att sätta tystnad och en ofta fiktiv enighet i stället för öppen debatt. Skall hela riksdagen bli en sådan fälla?